

LBRIS

We know
books

THÉOPHILE GAUTIER

**IBRICUL DE CAFEA
•
REÎNCARNAREA
•
VAMPIRA ÎNDRĂGOSTITĂ**

Traducere în limba română de
Andreea DOBRESCU-WARODIN

Editura AGORA
București, 2006

CUPRINS

IBRICUL DE CAFEA	5
REÎNCARNAREA	12
VAMPIRA ÎNDRĂGOSTITĂ	94

Difuzare on-line: www.librariileonline.ro

**Tiparul executat la tipografia
S.C. CONCORDIA S.R.L**

Coperta
DONE STAN

Lector
Crina DUMITRESCU

Tehnoredactor
Mihaela TUDOR

Corector
Raluca-Ioana GHIZA

Théophile Gautier, *IBRICUL DE CAFEA*

© EDITURA AGORA București, 2006

Toate drepturile asupra acestei versiuni în limba română
sunt rezervate EDITURII AGORA

ISBN (10): 973-7744-58-6
ISBN (13): 9789737744586

IBRICUL DE CAFEA

*Am văzut sub văluri sumbre
Unsprezece stele,
Luna și cu Soarele
Se-nclinau în fața-mi,
În tăcere,
De-a lungul visului meu.*

VIZIUNEA LUI IOSIF

I

Anul trecut, am fost invitat, împreună cu doi colegi de atelier, Arrigo Cohic și Pedrino Borgnioli, să petrec câteva zile la o proprietate din fundul Normandiei.

Timpul, care la plecare făgăduia să fie minunat, se schimbă deodată și a plouat atâta încât drumurile desfundate erau ca albia unui torent. Ne înfundam în noroi până la genunchi, un strat gros de pământ, gras, se lipise de tălpile cizmelor și, atârând greu, ne încetinea atât de mult mersul, încât nu ajunserăm la destinație decât o oră după apusul soarelui. Eram frânți; de aceea, gazda noastră, văzând ce eforturi făceam ca să ne oprim căscatul și să ținem ochii deschiși, de îndată ce-am luat cina, puse pe slujitor să ne conducă pe fiecare în odaia lui.

Odaia în care urma să dorm eu era mare; am simțit, când am intrat, ca un fior, căci mi s-a părut că intru într-o lume aparte. Într-adevăr, ai fi putut să te crezi pe timpul Regenței văzând deasupra ușilor un tablou de

Boucher reprezentând cele patru Anotimpuri, mobilele supraîncărcate cu ornamente imitând stâncile, de cel mai prost gust, și suporturile oglinzilor sculptate greoi. Totul era în ordine. Toaleta unde se aflau cutii de piepteni, pămătuferi pentru pudră, părea să fi fost folosită în ajun. Două sau trei rochii șanjate, un evantai presărat cu paiete de argint erau răspândite pe parchetul bine lustruit și, spre marea mea mirare, o tabacheră de baga deschisă pe șemineu era plină cu tutun proaspăt.

N-am observat aceste lucruri decât după ce slujitorul, punând sfeșnicul pe măsuta de noapte, îmi ură noapte bună și, mărturisesc, am început să tremur ca frunza. M-am dezbrăcat repede, m-am culcat și, ca să termin odată cu frica aceea prostească, am închis curând ochii întorcându-mă cu fața la perete. Dar mi-a fost cu neputință să stau în această poziție: patul se clătina sub mine ca un val și pleoapele mi se deschideau. Am fost nevoit să mă întorc și să mă uit. Focul, care ardea, arunca flăcări roșietice în cameră, în așa fel încât se deslușeau fără greutate chipurile de pe covorașul din perete și figurile din portretele afumate de pe ziduri. Erau strămoșii gazdei noastre, cavaleri îmbrăcați în zale, consilieri cu perucă și frumoase doamne cu obrajii fardați, cu părul pudrat, alb, ținând un trandafir în mână.

Deodată focul începu să pâlpaie în chip straniu; o licărire palidă lumină încăperea și am văzut clar că ceea ce luasem drept simple tablouri erau ființe aieva; căci pupilele acestor ființe încadrate se mișcau, sclipeau în mod ciudat; buzele lor se deschideau și se închideau ca buzele oamenilor care vorbesc, dar nu auzeam decât tic-tacul pendulei și șuieratul vântului de toamnă. O groază de neînviș puse stăpânire pe mine, părul mi se ridică măciucă în cap, dinții începură să-mi clănțane gata să se spargă, o nădușală rece îmi acoperi tot trupul.

Pendula sună ora unsprezece. Vibrarea ultimei bătăi se auzi prelung și când se stinse de tot...

O! nu, nu îndrăznesc să spun ce s-a întâmplat, nimeni nu m-ar crede și așa fi luat drept nebun.

Lumânările se aprinseră singure; foalele, fără ca vreo ființă vizibilă să le imprime o mișcare, începură să sufle în foc, gemând ca un bătrân astmatic, în timp ce cleștele răscolea jarul și lopățica scotea cenușa. Apoi,

un ibric de cafea se aruncă de pe o masă unde era așezat și se îndreptă, copăcel, spre șemineu, așezându-se pe jar. Câteva clipe după aceea, fotoliile începură să se miște și, atingându-și picioarele torsionate în chip uimitor, se așezară în jurul vetrei.

II

Nu știam ce să cred despre ceea ce vedeam; dar ce urma să văd era și mai extraordinar.

Unul din portrete, cel mai vechi dintre toate, al unui om gras, cu barbă cenușie, semănând cu imaginea pe care mi-o făceam despre Sir John Falstaff, scoase cu o strâmbătură capul din ramă și, după mari eforturi, își strecură umerii și burta voluminoasă pe după lemnul ramei și sări greoi pe jos. De cum își trase sufletul, scoase din buzunarul hainei o cheie deosebit de mică; suflă înăuntru ca să se convingă că gaura era liberă și o aplică pe toate ramele una după alta. Și toate ramele se deschiseră, lăsând să treacă cu ușurință chipurile pe care le cuprindeau. Mici preoți dolofani, văduve uscățive și gălbejite, magistrați cu aer grav, îngropați în robe mari, negre, filfizoni cu ciorapi de mătase, culotă de prună și spada ridicată, toate aceste personaje ofereau un spectacol atât de ciudat încât, deși mi-era frică, nu m-am putut opri să nu râd.

Demnele personaje se așezară; ibricul sări ușor pe masă. Luară cafeaua în ceșcuțe japoneze, albe și bleu, care sosiră în grabă de pe un dulăpior, fiecare dintre ele prevăzută cu o bucățică de zahăr și cu o linguriță de argint. După ce luară cafeaua, ceștile, ibricul și lingurițele dispărură deodată și conversația începu, desigur cea mai curioasă pe care am auzit-o vreodată, căci nici unul din acești ciudați oameni nu se uita unul la altul când vorbeau: toți aveau privirile îndreptate spre pendulă. Nici eu nu mi le puteam desprinde de la ea și nici nu mă puteam abține să nu urmăresc acul care se îndrepta spre miezul nopții cu pași imperceptibili.

În sfârșit, sună și miezul nopții; o voce având exact timbrul pendulei se auzi și spuse:

– A sosit ora, trebuie să dansăm.

Toată adunarea se ridică. Fotoliile se retraseră printr-o mișcare de la sine; atunci fiecare cavaler luă mâna unei doamne și aceeași voce spuse:

– Pofiiți domnilor din orchestră, începeți.

Am uitat să spun că desenul covorașului din perete reprezenta un concerto italian, într-o parte, iar în cealaltă o vânătoare de cerbi, cu mai mulți valeți sunând din corn. Cântăreții și gonașii, care până atunci nu făcuseră nici un gest, se înclinară aprobator. Dirijorul ridică bagheta: o arie vioaică, de dans, răsuna în cele două capete ale sălii. Întâi dansară menuetul.

Dar notele rapide ale partiturii executate de cântăreți nu se prea potriveau cu reverențele cele grave: așa încât fiecare pereche, după câteva minute, începu să facă piruete ca o sfârlează. Rochiile de mătase ale femeilor, mototolite în vârtejul dansului, scoteau sunete neobișnuite; ai fi zis că e zgomotul aripilor unui porumbel ce zboară. Vântul care intra pe dedesubt le umfla în chip uimitor, astfel că păreau niște clopote în mișcare. Arcușul virtuozilor trecea atât de repede pe coarde, încât din ele săreau scânteii. Degetele flautiștilor se ridicau și coborau ca și cum ar fi fost de argint viu; obrajii gonașilor erau umflați ca niște baloane și toate acestea formau un potop de note și de triluri așa de rapide, game ascendente și descendente atât de întortocheate, atât de neobișnuite, încât nici spiridușii n-ar fi putut urma un asemenea ritm măcar două minute.

De altfel, ți-era mai mare mila să vezi toate strădaniile acestor dansatori ca să intre în cadență. Săreau, săltau, roteau piciorul, loveau călcâiele unul de altul în aer, la mare înălțime, așa încât sudoarea li se scurgea de pe frunte pe ochi, de le ștergea dresurile și sulimanul. Zadarnic însă, căci orchestra le-o lua mereu înainte cu două sau trei note.

Pendula sună ora unu; se opriră. Văzui atunci ceva care îmi scăpase: o femeie care nu dansa. Era așezată într-un fotoliu mare, într-un colț al șemineului, și nu părea câtuși de puțin să ia parte la ceea ce se petrecea în jurul ei. Niciodată, nici măcar în vis, nu văzusem ceva mai frumos; pielea uimitor de albă, părul blond-cenușiu, genele lungi, ochii albaștri atât de deschiși, atât de transparenți, încât îi vedeam sufletul prin ei, limpede ca o piatră pe fundul unui râu.

Am simțit că, dacă mi se va întâmpla vreodată să iubesc pe cineva, ea va fi aceea. Am sărit din pat de unde până atunci nu mă putusem mișca și m-am îndreptat spre ea, împins de ceva care acționa în mine fără să-mi

daui seama; și m-am trezit la genunchii ei, cu una din mâinile sale în mâna mea, sporovăind cu ea de parcă aș fi cunoscut-o de douăzeci de ani.

Dar, lucru extraordinar și ciudat, în timp ce vorbeam, băteam tactul muzicii cu capul, căci muzica încetase să cânte; și cu toate că eram în culmea fericirii să vorbesc cu o femeie atât de frumoasă, picioarele-mi ardeau de pofță să dansez cu ea. Totuși, nu îndrăzneam s-o invit. Se pare că înțelese ceea ce doream, căci ridicând spre cadranul pendulei mâna liberă, spuse:

– Când limba va fi acolo, vom vedea, scumpul meu Teodoro.

Nu știu cum se face, dar nu eram deloc surprins să aud că-mi spune pe nume, și am continuat să vorbim. În sfârșit, ora pomenită sună, vocea cu timbru de argint mai vibră o dată în cameră și spuse:

– Angela, poți să dansezi cu domnul dacă îți face plăcere, dar știi ce va urma.

– N-are importanță, răspunse Angela bosumflată.

Și-și petrecu brațul de fildeș pe după gâtul meu.

– *Prestissimo* ! strigă vocea.

Și începurăm să valsăm. Sânul tinerei fete îmi atingea pieptul, obrazul ei catifelat era aproape de al meu și răsuflarea-i suavă flutura deasupra gurii mele. Niciodată în viața mea nu simțisem o astfel de emoție; nervii îmi tresăreau ca niște arcuri de oțel, sângele îmi curgea în vene ca tot atâtea torente de lavă și auzeam cum îmi bate inima ca un ceas agățat de urechile mele.

Totuși, această stare nu avea nimic dureros. Eram inundat de o bucurie inefabilă și aș fi vrut să rămân așa și, lucru de mirare, deși orchestra cânta de trei ori mai repede, nu trebuia să facem nici un efort ca să fim în tact. Cei de față, uimiți cât eram de sprinteni, strigau bravo și băteau din palme cât puteau, fără să se fi auzit ceva.

Angela, care până atunci valsase cu o energie și o exactitate surprinzătoare, dădu dintr-o dată semne de oboseală; se sprijinea de umărul meu ca și cum i s-ar fi tăiat picioarele; piciorușele ei care, cu o clipă înainte zburau pe podea, nu se mai desprindeau decât anevoie, ca și cum i-ar fi atârnat plumb de fiecare.

– Angela, ești obosită, spusei eu, să ne odihnim.

REÎNCARNAREA

I

Cine ar fi putut înțelege boala care-l ruina încetul cu încetul pe Octave de Saville? Nu stătea în pat și-și ducea viața lui obișnuită; nu se plângea de nimic și totuși se topea văzând cu ochii. Întrebat de medicii pe care grija ce i-o purtau părinții și prietenii îl obliga să-i consulte, nu se plângea de nici o durere precisă și știința nu descoperea la el nici un simptom alarmant: plămânii scoteau sunetul unei răsufări obișnuite și de-abia dacă urechea, lipită în dreptul inimii, surprindea o bătaie prea lentă sau prea rapidă; nu tușea, nu avea febră, dar viața îl părăsea și se scurgea printr-una din fisurile invizibile care abundă în organismul omenesc, după spusele lui Terențiu.

Câteodată o sincopă ciudată îl făcea să pălească și să înghețe ca marmura. Timp de un minut sau două ai fi crezut că a murit; apoi balansoarul oprit de un deget misterios, nemaifiind reținut, își relua mișcarea și Octave părea că se deșteaptă dintr-un vis. Fusese trimis la băi; dar nimfele termale se arătară neputincioase. O călătorie la Neapole nu dădu rezultate mai bune. Soarele atât de laudat i se păruse negru ca acela din gravurile lui Albert Durer; liliacul, pe a cărui aripă e scris cuvântul *melancolie*, biciuia acel albastru strălucitor cu membranele lui prăfuite și zbura între lumină și el; simțise că îngheață pe malul Mergellinei, unde plebea aproape dezbrăcată se coace și se prăjește la soare.

Se întorsese așadar în micul lui apartament din strada Saint-Lazare și-și reluase în aparență vechile obiceiuri.

Apartamentul era mobilat cu întreg confortul pe care-l poate îngădui o garsonieră. Dar cum un interior ia cu timpul înfățișarea și, poate, modul de a gândi ale celui ce-l locuiește, locuința lui Octave se întristase încetul cu încetul; damascul perdelelor se ofilise și lăsa să pătrundă o lumină cenușie. Buchetele mari de bujori se îngălbeniseră pe fondul covorului, care nu mai era chiar alb; ramele aurii ale celor câteva acuarele și schițe celebre ajunseseră roșii sub praful necruțător; la capătul puterilor, focul se stingea și fumeaga acoperit de cenușă. Vechea pendulă Boule încrustată cu aramă și cu бага verde nu se mai auzea ticăind și bătaia orelor plictisite vorbea încet ca în camera unui bolnav; ușile se închideau tăcute și pașii pușinilor vizitatori erau înăbușiți de mocheta; râsul se oprea de la sine când pătrundea în aceste camere neprimitoare, reci și întunecoase, în care totuși nu lipsea nimic din luxul modern. Jean, valetul lui Octave, se strecura ca o umbră, cu pământul sub braț, cu o tavă în mână, căci, influențat fără să-și dea seama de melancoia locuinței, ajunseseră să nu mai fie vorbăreț. Pe ziduri erau agățate în chip de trofee mânuși de box, măști și florete; dar era ușor să-ți dai seama că nu mai umblase nimeni la ele de multă vreme; cărți luate și aruncate neglijent zăceau pe toate mobilele, ca și cum Octave ar fi vrut cu această lectură mașinală să adoarmă o idee fixă. O scrisoare începută pe o hârtie care se îngălbenise părea că așteaptă de luni de zile să fie terminată și stătea la vedere, ca un reproș tăcut, în mijlocul biroului. Deși locuit, apartamentul părea pustiu. Nu avea viață și când intrai te izbea în față același suflu de aer rece care te întâmpină când deschizi un mormânt.

În această locuință lugubră în care niciodată o femeie nu-și arăta vârful pantofului, Octave se simțea mai bine ca oriunde: liniștea, tristețea, părăsirea îi erau pe plac, tumultul vesel al vieții îl speria, deși făcea uneori eforturi ca să ia parte la el; dar se întorcea încă și mai întunecat de la mascaradele, petrecerile sau supeurile la care îl luau prietenii; de aceea nici nu mai lupta împotriva acestei dureri misterioase și lăsa să i se scurgă zilele cu indiferența unui om care nu așteaptă nimic de la ziua de mâine. Nu făcea nici un proiect pentru că nu credea în viitor, îi trimisese lui Dumnezeu, în mod tacit, demisia de la viață și aștepta să fie primită. Totuși, dacă vă închipuiți un chip slăbit și brăzdat, un obraz pământiu,

membre extenuate, o mare răvășire exterioară, vă înșelați; de-abia dacă zăreai niște umbre dureroase sub pleoape, niște nuanțe portocalii în jurul orbitelor, pielea puțin subțiată la tâmples și brăzdată de vine albăstrii. Doar scânteia sufletului nu-i lucea în ochii din care zburaseră voința, speranța și dorința. Această privire moartă pe o față tânără forma un contrast ciudat și făcea o impresie mai penibilă decât masca suptă cu ochii aprinși de febra bolii obișnuite.

Octave fusese, înainte de a tânji în felul acesta, ceea ce se cheamă un băiat frumos; și încă mai era: părul des și negru, cu bucle bogate, se așeza, mătășos și lucios, pe ambele tâmples; în ochii prelungi, catifelati, de un albastru ca noaptea, împodobiți cu gene întoarse, se aprindea uneori o scânteie umedă; când stăteau liniștiți și când nu-i înflăcăra nici o pasiune, se deosebeau prin tihna senină pe care o au ochii orientalilor, când, la ușa unei cafenele din Smirna sau Constantinopol, se cufundă în liniștea aceea deplină după ce și-au fumat narghileaua. Nu avusese niciodată fața îmbujorată și semăna mai curând cu meridionali: tenul de un alb-măsliniu nu era pus în valoare decât sub lumină; avea mâini fine și delicate, picioare subțiri și arcuite. Se îmbrăca bine, fără s-o ia înaintea modei sau să rămână în urmă și știa minunat să-și pună în valoare calitățile cu care îl hărăzise natura. Deși nu avea nici o pretenție de *dandy* sau de *gentleman rider*¹, dacă s-ar fi prezentat la Jockey-Club, n-ar fi fost refuzat.

Cum se făcea că, deși tânăr, frumos, bogat, cu atâtea motive de a fi fericit, Octave se măcina în mod atât de jalnic? Veți spune că era blazat, că romanele după moda zilei îi stricaseră mintea cu ideile lor nesănătoase, că nu credea în nimic, că din tinerețea și din averea lui risipite în orgii nebunești nu-i mai rămâneau decât datori; toate aceste presupuneri nu sunt adevărate. Cum nu gustase decât foarte puține plăceri, Octave nu putea fi dezgustat; nu era nici atins de spleen, nici romanțios, nici libertin, nici desfrânat, își petrecuse viața studiind și distrându-se, ca toți tinerii; se așeza dimineața la cursurile Sorbonei și seara era nelipsit de pe scările Operei, spre a vedea cum se scurge cascada toaletelor. Nu se știa să aibă vreo fetișcană neîndurătoare, nici vreo ducesă, și-și cheltuia venitul fără ca fanteziile să-i atace capitalul, ceea ce-i atrăgea stima notarului; era deci

o persoană ponderată, incapabilă să se arunce în ghețarul lui Manfred sau să aprindă para lui Escousse¹. Cât despre cauza stării ciudate în care se afla, știința Facultății era neputincioasă în fața ei, nici nu îndrăznim s-o mărturisim, într-atât lucrul e de necrezut la Paris, în secolul al nouăsprezecelea, și lăsăm în seama eroului să ne-o povestească singur.

Cum medicii obișnuți nu se pricepeau la această boală curioasă, căci sufletul nu a fost încă disecat în amfiteatrele de anatomie, familia a apelat în ultimă instanță la un medic ciudat care se întorsese din Indii după o lungă ședere și despre care se spunea că face adevărate minuni cu tratamentele lui.

Octave, presimțind o perspicacitate superioară, în stare să-i descifreze taina, părea să se teamă de vizita doctorului și doar după insistențele repetate ale mamei sale a acceptat să-l primească pe domnul Balthazar Cherbonneau.

Când intră doctorul, Octave stătea întins pe un divan: o pernă îi susținea capul, o alta îi sprijinea umărul, o a treia îi acoperea picioarele; o gandura² îl înfășura în cutele ei suple și moi; citea, sau mai bine zis ținea în mână o carte, căci ochii fără privire i se opriseră pe o pagină. Era palid la față dar, după cum am spus, nu prezenta nici o schimbare prea vizibilă. La prima privire n-ai fi spus că acest tânăr bolnav e în primejdie: pe măsută se aflau țigări în loc de fiole, aparate, siropuri, infuzii și alte articole din farmacopeea obișnuită în asemenea cazuri. Trăsăturile pure, deși puțin obosite, nu pierduseră aproape nimic din farmecul lor și de n-ar fi fost profunda atonie și incurabila disperare ce i se citeau în ochi, Octave ar fi părut un om sănătos.

Oricât de indiferent ar fi fost Octave, aspectul bizar al doctorului îl izbi. Domnul Balthazar Cherbonneau părea o fiară scăpată dintr-o povestire fantastică a lui Hoffmann și care se plimba prin lume, uimind oamenii cu fața lui ștearsă, înghițită parcă de o țeastă enormă și care părea și mai mare încă datorită cheliei. Această țeastă cheală, netedă ca fildeșul,

¹ Victor Escousse (1813-1832), poet francez. După insuccesul unei piese se sinucide, asfixiindu-se.

² Cămașă cu mâneci scurte purtată, pe sub o mantie de lână cu glugă, de către arabi.

¹ Persoană practicând pasionat călăria.